از مهم‌ترین مولفه‌های انتخابات ۱۴۰۳ اثر سلبی افراد و جریان‌های سیاسی روی کاندیداها است، از این جهت کارنامه دولت روحانی نقش بی‌بدیلی دارد

صدرنشین رای منفی

زهرا طیبی
خبرنگار گروه نقد روز

در انتخابات‌های گذشته، کم اتفاق غافلگیرکننده و عجیب نیفتاده، درحالی‌که نخبگان تصور می‌کردند ناطق بعد از هاشمی رئیس‌جمهور است، خاتمی بیشترین رای را آورد و راهی پاستور شد. سال ۸۴ هم شهردار تهران گوی سبقت را از سردار سازندگی ربود و به پاستور رفت. در اینکه چرا برخلاف تصور، نامزدهایی بیشترین رای را از مردم گرفتند و پیروز انتخابات شدند، می‌توان مولفه‌های زیادی را دخیل دانست. قابلیت‌های نامزد، ایده‌هایش برای دولت، شدت و ضعف حمله به رقبا و حد و حدود آن می‌تواند در پیروزی نامزد انتخاباتی موثر باشد. اما به‌نظر می‌رسد یکی از مولفه‌ها از بقیه پررنگ‌تر و موثرتر باشد. «رای اعتراضی»، رای سلبی یا رای دادن به نامزدی که ایده خود را مقابل دولت قبل تعریف می‌کند، بیش از دیگر مولفه‌ها در رفتار انتخاباتی جامعه ایران تاثیر گذاشته است. امری که به‌نظر می‌رسد در انتخابات این دوره هم تاثیر داشته باشد.

رای منفی؛ رویکرد انتخاباتی جامعه ایرانی

حسن روحانی در انتخابات سال ۹۶ در رقابت رئیسی روی این موضوع تاکید کرد که «اگر آنها رای بیاورند در خیابان دیوار می‌کشند.» امری که باعث شد رای منفی رئیسی در سبد رای روحانی بریزد؛ یعنی بخشی از مردم متاثر از آنچه روحانی گفت برای اینکه رئیسی رای نیاورد پای صندوق‌های رای رفتند. این کنش تنها اختصاص به انتخابات سال ۹۶ نداشته، تقریبا در بیشتر دوره‌های انتخاباتی مجلس و ریاست‌جمهوری، رفتار انتخاباتی مردم روی رای منفی متمرکز بوده است. جامعه ایرانی عموما در نفی ایده طرف مقابل و برای رای نیاوردن نامزد دیگر فارغ از اینکه آن نامزد همه مولفه‌های شایستگی را دارد، پای صندوق‌های رای می‌رفتند و به فردی که مقابل آن ایده قرار دارد، رای می‌دهند.

ردپای رای منفی از انتخابات ۷۶ در فضای سیاسی کشور پیدا شد

رقابت انتخابات ریاست‌جمهوری هفتم، بین ناطق‌نوری و محمد خاتمی شکل گرفت و پیش رفت. در دوقطب این انتخابات و در فضای به‌وجود آمده، این تصور وجود داشت که ناطق‌نوری نامزد مورد حمایت هاشمی است. اگرچه خاتمی وزیر ارشاد دولت هاشمی‌رفسنجانی بود، اما تصور این بود که نامزد مورد حمایت هاشمی‌رفسنجانی در این رقابت ناطق‌نوری است. امری که به پاشنه آشیل ناطق تبدیل شد و آرای او تا حد زیادی ریزش کرد. تصور افکار عمومی این بود که اگر ناطق‌نوری رای بیاورد، همان مسیر هاشمی را ادامه خواهد داد، به همین منظور یکی از مولفه‌های موثر در پیروزی هاشمی در دوم خرداد ادامه پیدا نکردن مسیر دولت هاشمی بود، نگاه منفی و نارضایتی که آتشش دامن ناطق‌نوری را گرفت و درحالی‌که همه تصور می‌کردند، ناطق‌نوری رئیس‌جمهور خواهد بود، تنها توانست ۷ میلیون رای کسب کند. پس از سال ۷۶، انتخابات ۸۴ یکی از متفاوت‌ترین انتخابات‌های ایران بود، هاشمی‌رفسنجانی بعد از گذشت عمر ۸ ساله دولت خاتمی، پای در میدان انتخابات گذاشت و تلاش کرد با فاصله گرفتن از رویکرد اقتدارگرایانه‌اش در دولت سازندگی، شانس بیشتری برای پیروزی در انتخابات داشته باشد. اما نامزدی مقابل او قرار گرفت که دقیقا روی نقاط ضعف هاشمی‌رفسنجانی در دولتش و رویکرد اقتصادی او ایستاد. تکیه روی عدالت اجتماعی، نفی توسعه و ذکر آسیب‌های سازندگی موجب شد انتخابات به نفع احمدی‌نژاد تغییر جهت دهد. در اینجا نیز رفتار انتخاباتی در ضدیت با یک ایده و فرد تغییر پیدا کرد. جامعه ایرانی در تقابل با هاشمی‌رفسنجانی و ایده توسعه‌ای او، احمدی‌نژاد را ترجیح داد. سال ۹۲ هم این اتفاق تکرار شد، اگرچه حمایت هاشمی از روحانی توانست، نقش زیادی بر پیروزی او داشته باشد اما اصولگرایان هم به خاطر نارضایتی که در سال پایانی دولت احمدی‌نژاد به وجود آمد، شانس کمتری برای پیروزی در انتخابات داشتند، علاوه‌براین روحانی درست روی نقطه‌ای از دولت احمدی‌نژاد دست گذاشت، که احمدی‌نژاد تاکید زیادی روی آن می‌کرد. این جمله «خوب است چرخ سانتریفیوژ بچرخد اما چرخ زندگی مردم هم باید بچرخد»، این موضع روحانی را درست در نقطه مقابل ایده احمدی‌نژاد قرار داد و در مقابل آن ایده پیروزی را برای او به همراه آورد. «رای اعتراضی» تقریبا پررنگ‌ترین مولفه‌ای بوده که در رای مردم به رئیس‌جمهور آینده تاثیرگذار است، جامعه ایرانی عموما در رای‌دهی خود به این موضوع توجه می‌کرد که به فردی رای دهد که در نقطه مقابل ایده دولت قبل قرار داشت و حالا قرار است مسیر دیگری را طی کند. رویه‌ای که البته جنس ورود نامزدهای انتخاباتی به رقابت و نقطه حمله آنها به دولت قبل در تعیین این رویکرد و رفتار انتخاباتی مردم کم‌اثر نبوده است.

رای منفی در غیاب رئیس‌جمهور کارکرد بهتری دارد

کارکرد رای منفی، عموما بعد از دوره ۸ ساله دولت‌ها بیشتر می‌شود. زمانی که یک سابقه و مسیر روشن و مشخص برای نقد آنچه در دولت گذشته وجود داشته باشد، رئیس‌جمهور غایب باشد و نامزد بتواند روی آن رای منفی سوار شود و آن را در سبد رای خود بریزد. امری که نامزدهای انتخاباتی که پیروز انتخابات بودند، توانستند به نحو مثبتی از آن استفاده کنند و با تعریف ایده‌ای مقابل دولت قبل و نقد جدی آن، راه خود برای رسیدن به پاستور هموار کنند. در میانه رقابت اگر نامزدهایی حضور داشته باشد که خط و ربطی به دولت قبل داشته باشند و اصطلاحا از عاملان وضع نابسامانی که در جامعه وجود دارد به شمار بروند، شانس بسیار پایینی برای پیروزی در رقابت انتخاباتی و کسب رای دارند.

رای منفی در انتخابات مجلس هم نقش‌آفرینی کرد

این مدل رفتار البته تنها اختصاص به انتخابات ریاست‌جمهوری ندارد. آنچه در انتخابات اسفندماه گذشته نیز نمونه‌ای از پیگیری همین رفتار انتخاباتی است. شاید در نگاه افکارعمومی این ایده وجود داشت فردی که نامزد انتخابات مجلس شده، قطعا بهترین فردی نیست که می‌توان به او رای داد، اما اگر به آن فرد رای داده نشود، افرادی به بهارستان راه پیدا خواهند کرد که شناخت درستی از مسائل و مشکلات موجود در جامعه ندارند و دغدغه‌های آنان در حوزه محدودی تعریف می‌شود. در همین راستا رقابت انتخاباتی مجلس حول رای اعتراضی گرم بود و این وجه آن پررنگ‌تر از دیگر مولفه‌های تاثیرگذار در مشارکت بود؛ چراکه رقابت درون اصولگرایان بود و حتی ایده ایجابی برای ترغیب مردم به مشارکت نیز از سوی نامزدها مطرح نمی‌شد.

جنس رای منفی انتخابات تیرماه فرقی جدی با دیگر دوره‌ها دارد

حالا با فاصله سه‌ماهه از انتخابات مجلس کشور در آستانه انتخابات زودهنگامی قرار گرفته که تفاوت جدی با دیگر انتخابات‌های ریاست‌جمهوری دارد. بعد از گذشت بیش از ۴۰ سال از اتفاقی که در سال ۶۰ افتاد. این اولین باری است که دوره ریاست‌جمهوری در مدت‌زمان قانونی خود به پایان نمی‌رسد و کشور در آستانه برگزاری یک انتخابات تازه قرار می‌گیرد. بر همین اساس رقبا برای جذب رای کار سختی در پیش دارند. اگر پیش از این نامزدهای انتخاباتی بخش زیادی از نطق‌های انتخاباتی را به حمله و نقد از دولت قبل اختصاص می‌دادند، در این دوره ضمن اینکه دوره چهارساله ریاست‌جمهوری تمام نشده، عملا چیزقابل توجهی برای نقد وجود ندارد. علاوه‌براین با توجه به اتفاقی که برای شهید رئیسی افتاد و واکنش جامعه به شهادت او اگر نامزدها بخواهند روی نقد و حمله به دولت بدون دلایل اساسی بایستند، نتیجه معکوس می‌دهد و به ضرر آنها عمل می‌کند. بر همین اساس رای منفی دولت سیزدهم آنقدری نیست که نامزدها بتوانند آن را در سبد رای خود بریزند، بلکه در نقطه مقابل تلاش می‌کنند آرای موجود دولت را جذب کنند.

سهم دولت روحانی از رای منفی همچنان زیاد است

برهمین اساس نزدیک‌ترین تجربه منفی که مقابل چشم مردم قرار دارد، عملکرد دولت روحانی است. هنوز زمان زیادی از تصمیمات تلخ مدیریتی دولت روحانی نگذشته است. جامعه هنوز شوکی که به‌خاطر گرانی یک‌شبه بنزین متحمل شد را فراموش نکرده است. اتفاقی که واکنش به آن منجر به بروز ناآرامی و اتفاقات آبان ماه شد. شهیدرئیسی درست زمانی سکان اداره کشور را به دست گرفت که جامعه تحت تاثیر ویروس کرونا روزانه نزدیک به ۶۰۰ مرگ را در کشور تجربه می‌کرد و جامعه تحت فشار روانی شدید ناشی از بیماری و مرگ‌ومیر قرار داشت. گره‌زدن همه مشکلات کشور به پیشروی در سیاست خارجه نیز یکی از پاشنه‌آشیل‌های اصلی دولت روحانی بود. امری که باعث شد نارضایتی عمومی در دولت روحانی در خاطر جمعی ثبت شود. انتخابات مجلس در اسفند ماه هم سنجه خوبی برای اثبات این امر بود که نارضایتی عمومی ناشی از عملکرد دولت روحانی همچنان به قوت خود باقی است. حزب اعتدال و توسعه ازجمله احزابی بود که در انتخابات مجلس به‌طور جدی به انتخابات ورود کرد و در کنار دیگر اصلاح‌طلبان میانه قرار گرفت. ازجمله چهره‌های شاخصی که از این حزب نزدیک به روحانی، در انتخابات مجلس حضور داشتند، محمدباقر نوبخت، سخنگوی دولت روحانی بود. نوبخت اگرچه از حوزه انتخابیه تهران در انتخابات نام‌نویسی کرد اما اعلام کرد به‌خاطر خواست مردم رشت حوزه انتخابیه خود را تغییر داده. اما نوبخت نتوانست در شهر رشت هم اقبالی به دست بیاورد. رای نیاورد و نتوانست راهی بهارستان شود. امری که نشان می‌دهد هنوز آنچه در دولت روحانی گذشته از یاد مردم نرفته است.

در ادامه این امر، حالا نامزدها یک تجربه سه‌ساله از دولت سیزدهم را دارند که اگر نارضایتی‌هایی هم وجود داشت هنوز مسیر حرکت آن مشخص نشده بود و تازه در حال سرعت گرفتن بود. نامزدها نمی‌توانند روی رای منفی آن کار کنند؛ چراکه رئیس‌جمهور در یک حادثه به شهادت رسیده و عمر چهارساله دولت اول هم تمام نشده است. به همین خاطر برخی از نامزدها تلاش می‌کنند ناکارآمدی دولت روحانی را به تصویر بکشند. جدای از اینکه چقدر این ادبیات و نقد دولت روحانی برای مخاطب کارکرد دارد و آن را از نامزد می‌پذیرد، اما درنهایت هنوز در ذهن افکارعمومی این تصویر وجود دارد که اگرچه دولت نباید ناکامی خود را گردن دولت قبل بیندازد، اما ناکارآمدی‌های دولت نیز در ذهن مردم باقی مانده است.

حمایت اعتدالی‌ها از پزشکیان به ضد خودش تبدیل می‌شود؟

در این دور از انتخابات اگرچه چهره مستقیم حامی دولت روحانی حضور ندارد، اما چهره‌هایی مثل اسحاق جهانگیری، عباس آخوندی و محمدجواد ظریف ازجمله افرادی بودند که بعد از تایید صلاحیت پزشکیان از او حمایت کردند. پزشکیان حالا تنها گزینه اصلاح‌طلبی است که چهره‌های مختلف اصلاح‌طلب از او حمایت کرده‌اند و البته اعتدالی‌ها نیز رسما از او حمایت کرده‌اند. پیش از این در مورد رویکرد و مواضع مسعود پزشکیان نوشتیم و به این امر اشاره کردیم که ویژگی شخصیتی و سابقه سیاسی پزشکیان، منجر شد چهره‌های مختلف اصلاحات که اختلافاتی در مورد نحوه ورود به انتخابات داشتند، حالا همه متفق‌القول از او حمایت کنند. البته در این میان حمایت برخی از چهره‌های اعتدالی که در دولت روحانی حضور داشتند، می‌توانند به عامل شکست پزشکیان تبدیل شوند.

رای منفی روحانی به سبد رای پزشکیان می‌ریزد؟

برمبنای آخرین نظرسنجی‌هایی که منتشر شده، رای منفی اسحاق جهانگیری تقریبا ۲۹ درصد، محمد شریعتمداری ۱۵ درصد و عبدالناصر همتی ۲۲ درصد اعلام شده است. این درصد جامعه آماری را نشان می‌دهد که روی رای ندادن قطعی به یکی از این افراد، مطمئن هستند. امری که نشان می‌دهد هنوز رای منفی افکارعمومی نسبت به دولت روحانی و افراد حاضر در کابینه او به قوت خود باقی است، چراکه در یک فاصله ۳ ساله قرار است انتخابات برگزار شود. تقریبا تمامی این اسامی به جز عبدالناصر همتی، رسما از پزشکیان حمایت کرده‌اند. حضور آنها در کنار پزشکیان تصویری مقابل چشم افکارعمومی قرار می‌دهد که پزشکیان قرار است دولت دوم روحانی را تشکیل دهد. انتشار اظهاراتی مبنی‌براینکه ظریف حتما وزیر خارجه پزشکیان خواهدبود نیز این گزاره را تقویت می‌کند. اهمیت رای منفی افراد غایب در انتخابات در حمایت آنها از کاندیداها خود را نشان می‌دهد. اگر در انتخابات ۹۲ و بعد از ردصلاحیت هاشمی او ظرفیت رایی که داشت را در سبد رای روحانی ریخت و زمینه پیروزی او را فراهم کرد، حالا در انتخابات تیرماه حمایت چهره‌هایی که رای منفی دارند از مسعود پزشکیان می‌تواند روی افزایش رای سلبی پزشکیان تاثیرگذار باشد. درواقع برخلاف اینکه برآورد اولیه این بود که مسعود پزشکیان رای منفی و مثبتی ندارد و می‌تواند با اظهاراتش رای جمع کند اما حمایت چهره‌های اعتدالی از او که در دولت روحانی حضور داشتند، می‌تواند به سبد رای سلبی او اضافه کند و آرای او را در سبد رای دیگر کاندیداهای انتخاباتی بریزد.

اصلاح‌طلبان بازهم به‌خاطر حمایت از روحانی هزینه می‌دهند؟

تنها مسعود پزشکیان نیست که از حمایت و حضور اعتدالی‌ها متضرر خواهد شد. اصلاح‌طلبان درست به‌خاطر تجربه انتخابات سال ۹۲ و حمایت از نامزد نیابتی روی این موضوع تاکید کردند قرار نیست از نامزدی بیرون از جبهه اصلاحات حمایت کنند. اصلاح‌طلبان اگرچه بعد از ناکامی روحانی حمایت از او را پس زدند اما بیشتر وزرای دولت روحانی ترکیبی از اصلاح‌طلبان را تشکیل داده بودند و ایده‌های لیبرال طیف ایدئولوژیک را در دولت پی‌گرفتند. خاتمی نیز در ادامه همین مسیر رسما از روحانی حمایت کرد. برهمین مبنا این احتمال قوی است که شکست از ابتدا متوجه اصلاح‌طلبان شود. خاتمی به‌خاطر تکرارهایش در انتخابات ۹۲ هنوز باید برای حمایت از روحانی به جامعه و بدنه اجتماعی مورد حمایت خود پاسخ بدهد. از طرفی نیز این احتمال وجود دارد که به‌خاطر آن تجربه منفی در ۹۲، بدنه حامی اصلاح‌طلبان حاضر نشوند در ادامه حمایت خاتمی پای صندوق‌های رای بروند و آن‌طور که به نظر می‌رسد اصلاح‌طلبان هنوز بحرانی که روحانی برای آنها به وجود آورد را پشت‌سر نگذاشتند.

مسعود پزشکیان در این مسیر علاوه‌بر ناشناخته بودن با دشواری‌های زیادی مواجه است. علاوه‌براینکه باید بتواند موجی ایجاد کند و رای جذب کند، باید بتواند در اظهارات و صحبت‌های خود فاصله‌گذاری با اعتدالی‌ها و دولت روحانی داشته باشد و اثبات کند قرار نیست مسیر دولت روحانی را ادامه دهد. در غیراین صورت حمایت چهره‌های دولتی تبدیل به نقطه‌ضعف پزشکیان خواهد شد و پیش از جذب رای از میان طیف‌های مختلف جامعه، منجر به اضافه شدن رای منفی پزشکیان خواهد شد.

امیرخراسانی: هراسی که وجود دارد از احیای بدنه روحانی است

علی ملکی
خبرنگار گروه نقد روز

برای بررسی بیشتر این امر که آرای منفی در انتخابات و بدنه رای پزشکیان چقدر تاثیرگذار است و میزان رای منفی افراد درون دولت روحانی چقدر است با امیر خراسانی، جامعه‌شناس گفت‌وگو کردیم. خراسانی معتقد است پزشکیان هم می‌تواند از این آرای سلبی برخوردار شود. در ادامه متن کامل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

بدنه رای پزشکیان خاکستری تلقی می‌شوند

امیر خراسانی، پژوهشگر و جامعه‌شناس معتقد است بدنه رای پزشکیان که عادی هستند و خاکستری تلقی می‌شوند و تا پیش از این به‌صورت متعارف به اصلاح‌طلب‌ها رای می‌دادند، کار پزشکیان را سخت می‌کنند. او گفت: «این اتفاق از این جهت صورت می‌گیرد که آن قشر در سال‌های اخیر و از آخرین انتخابات تا الان خیلی هم خاکستری نیست و در ماجراهای جنبش مهسا یارگیری شده و پزشکیان مجبور است از قشری رای بگیرد که دچار تقسیم‌بندی شده و از سازمان اصلی اصلاح‌طلبان خیلی فاصله گرفته است. به‌هرحال آن قشر به دلیل مسائل حجاب و ماجراهایی که سال‌های اخیر به وجود آمد، دچار یارگیری و تقسیم‌بندی شده است. درنتیجه مردم عادی به صورت جدی تفاوت پزشکیان، خاتمی و روحانی را متوجه نمی‌شوند. با توجه به اینکه هنوز فضا انتخاباتی نشده و آمارهای مشخصی از وضعیت رای‌دهندگان وجود ندارد، مساله‌ای میان مردم در این‌باره نیست. این مساله درواقع بین کسانی است که ناظران سیاسی بوده‌اند؛ مثل روزنامه‌نگاران، فعالان و کسانی که امور سیاسی برایشان امر جدی بوده. پزشکیان به‌عنوان یک اصلاح‌طلب میانه‌رو به حساب می‌آید و بحران‌های متعدد تعارض‌آمیز اصلاح‌طلبان با اصولگراها را پشت سر گذاشته و درنتیجه هم در اصلاح‌طلبان باقی مانده و هم در بدنه نظام صاحب احترام بوده است. بنابراین وقتی می‌خواهند پزشکیان را بزنند، می‌گویند فلانی به ستادش آمد. آنها با شخصیت پزشکیان مشکلی ندارند و هراسی که وجود دارد از احیای بدنه روحانی است.»

رای سلبی در اصولگراها پررنگ‌تر است

خراسانی در ادامه به طیف فکری کاربران در رسانه‌های اجتماعی اشاره کرد و ادامه داد: «آنها عموما کسانی هستند که سیاسی‌اند و فضای سیاسی را به‌صورت جدی دنبال می‌کنند و تمایلات اصولگرایانه و داخل نظام دارند. معمولا هم به کاندیدای اصولگرا رای می‌دادند و حتی ممکن است به قالیباف فکر کنند. نکته اصلی آنها این رای سلبی است، اما من فکر نمی‌کنم تعداد معنی‌داری از رای سلبی داشته باشند که برای صندوق پزشکیان باشد. قشر اصولگرایی بدنه خاکستری نداشت و مثلا خیلی راحت به آقای رئیسی رای می‌دادند، چون بالاخره تنش‌های داخلی اصولگراها را نمایندگی می‌کرد. بنابراین چون قشر خاکستری در اصولگراها خیلی کم بود، این رأی‌های سلبی با پزشکیان دست‌کم در دور اول خیلی حساب شده و قابل توجه نیست. اما اگر کار به دور دوم برسد من تصور می‌کنم که این رای سلبی معنی‌دارتر بشود. یعنی مثلا اگر عده‌ای بین قالیباف و پزشکیان سرگردان باشند و کار به دور دوم بکشد، رأی‌های سلبی اصولگرایی از بدنه آقای جلیلی و زاکانی و... جدا شده و بیشتر به سمت قالیباف خواهد رفت. من فکر نمی‌کنم رای سلبی برای انتخاب شدن یا نشدن پزشکیان عدد معناداری باشد.»

رئیس‌جمهور باید میانجیگر باشد

این جامعه‌شناس معتقد است مشکل پزشکیان رای سلبی‌اش نیست. وی درخصوص موانعی که پیش روی این نامزد قرار دارد، گفت: «مشکل ایشان این است که برخلاف کاندیداهای دیگر اصلاح‌طلب چندین تنگنا برای رای‌گرفتن در مقابل خود دارد. مهم‌ترین و اولین تنگنای پیش روی پزشکیان این است که قشر خاکستری، کوچک شده و رای‌گیری از آن سخت‌تر شده است. تنگنای دوم این است که پزشکیان برخلاف لاریجانی فیگور افزایش تعارض و تضاد را نگرفته و در میانه ایستاده و سعی می‌کند حرف‌های خیلی تندی که «من قرار است اوضاع را کن فیکون کنم» نزند. کمپین لاریجانی یک کمپین گسترش تعارضات و احیای امر منفی بود و فکر می‌کنم برای همین موضوع هم ردصلاحیت شد. اما کمپین‌های پزشکیان این‌گونه نیست و بعید است این خصلت را پیدا کند. این کشور رئیس‌جمهور میانجیگری می‌خواهد که تعارضات را به هم بچسباند. پزشکیان نقش خودش را به‌عنوان یک میانجیگر و کسی که قرار است منازعات را به شکل سیاسی حل کند، تعریف کرده. بنابراین محدودیت‌های پزشکیان را می‌توان در این موارد خلاصه کرد که نه می‌تواند به‌قدری رادیکال شود که قشر خاکستری را پای کار بیاورد و از طرفی هم قشر خاکستری در این تحولات سال‌های اخیر بسیار قطبی و رادیکال شده و به سختی پای کار می‌آید. حالا باید دید کمپین ایشان چه استراتژی درپیش خواهد گرفت تا این دو معضل را حل کند. معضل دیگری که در شبکه‌های اجتماعی می‌بینیم که بخشی از اصولگراها و عدالت‌خواهان این نگرانی را ابراز می‌کنند، مربوط به بدنه رای پزشکیان نیست.

رئیس‌جمهور آینده باید میانجیگر باشد و رئیس‌جمهور میانجیگر هم یک ویژگی دارد و آن این است که بدنه‌اش باید بپذیرد قرار نیست به صورت حداکثری نمایندگی شود. آن قشر خاکستری نمی‌پذیرد، مگر اینکه کمپینش دست به کارهای جدی بزند. درواقع الان کمپین پزشکیان سراغ میانجی‌های اجتماعی و آدم‌هایی که بدنه دارند، رفته و کار سختی در پیش دارند. خیلی از فعالان رسانه‌ای حامی پزشکیان از این شرایط راضی نیستند، چون آنها کلمات و وعده‌های گل‌درشت می‌خواهند تا بتوانند آدم جذب کنند؛ چراکه فضای کشور خیلی قطبی است. شخصا فکر می‌کنم پزشکیان یک فرصت برای گذار از این فضاست و باید ببینیم فرصت‌ها و محدودیت‌های آن به چه شکل خواهد بود.»

فعالان اقتصادی علیه پزشکیان

خراسانی با اشاره به اینکه طیف اصولگرایی یک رای تکلیفی و یک رای بومی داشت، توضیح داد: «در طول ادوار انتخابات، رای سلبی سمت کاندیدای اصلاح‌طلب نمی‌آمد و معمولا این‌گونه بوده که کاندیدای اصلاح‌طلب از رای منفی دیگران استفاده می‌کردند. الان پزشکیان می‌تواند از رأی سلبی جبهه مقابل استفاده کند. یعنی مثلا حملات تند چهره‌های انتخاباتی به یک نامزد به ضرر نامزد دیگر باشد و باعث شود عده‌ای از دامن کاندیدایی به سمت کاندیدای دیگر بروند. پزشکیان در این دوره یک رای سلبی معنی‌دار دارد و آن هم از سوی مردم عادی نیست بلکه رای سلبی فعالان اقتصادی است. چون پزشکیان در سخنرانی‌هایش خیلی در مورد مسائل عدالتخواهی و سوسیالیستی صحبت کرده و با اتخاذ مواضع اینچنینی، برخی فعالان اقتصادی را نگران کرده است. چنانچه به‌طور مشهود می‌بینم بسیاری از فعالان اقتصادی نزدیک به اتاق بازرگانی به سمت کاندیداهای دیگر می‌روند.»

رای منفی افرادی که پرسش‌شوندگان قطعا به آنها رای نخواهند داد

نام	درصد
اسحاق جهانگیری	۲۹
محمد شریعتمداری	۱۵٫۳
علی لاریجانی	۲۷٫۵
عبدالناصر همتی	۲۲٫۵

یکشنبه ۲۷ خرداد ۱۴۰۳
شماره ۴۱۶۳
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY